

■ **recensió**

REVISTA D'HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA CATALANA,
Volum I, Número 1, 2011 | Print ISSN 2014-1572 / Online ISSN 2014-1564
DOI 10.2436/20.3001.02.25 | Pp. 109-111
<http://revistes.iec.cat/index.php/JOCIH>

J

oan Cortada i Hortalà, *La filosofia de Josep Maria Capdevila*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat 2008

Sílvia Gómez-Soler

IES Sant Vicent Ferrer
Algemesí, Valencia
silviateular@gmail.com

Joan Cortada i Hortalà expressa la necessitat de fer algunes consideracions prèvies a l'hora d'enllestir l'estudi de Josep Maria Capdevila. Una d'aquestes fa referència als tòpics construïts al voltant de la personalitat i tarannà de l'autor, tòpics que ell mateix sotmet a examen i valora personalment.

Sens dubte, discrepa profundament de la imatge que Fuster ens presentava de Josep Maria Capdevila en la seva *Literatura Catalana Contemporània*. A l'autor li molesten no únicament les poques referències fetes a l'obra de Capdevila, sinó també el fet que, amb aquestes referències, l'assagista valencià ens faci veure un subproducte orsià, extremadament caricaturitzat. I és que ja sabem que Fuster no tenia pietat i, si així ho va pensar... així ens ho va dir.

Un dels altres tòpics que Joan Cortada revisa és el que ha resultat de Josep Pla. Aquest fa subtils referències a Capdevila en l'homenot dedicat a Carles Riba i en el dedicat a Eugeni d'Ors, on el situa entre els deixebles de Xènius –juntament amb la senyoreta Muntaner, Crexells, Estelrich i Joan Climent– encara que, això sí, donant-li a Capdevila un aire distintiu, una personalitat diferent, una certa complexitat... Entre els deixebles de Xènius, Capdevila tenia un lloc «privilegiat». El tòpic que, en aquest cas, vol trencar Joan Cortada, és el d'un home de «moltes obres i obretes orsianes» que en *El Matí* va fer l'assaig d'un catolicisme modern i que va interessar prou a Josep Pla, tant com per fer-li un dels seus retrats, encara que fos un *retrat de passaport*.

Joan Cortada i Hortalà analitza encara un altre Capdevila, el de Maurici Serrahima. El seu assaig biogràfic –reconeix l'autor– és el que posa Josep Maria Capdevila al lloc que li pertoca: «una aproximació més seriosa i ponderada a la seva vida i obra». El treball de Cortada, però, no agafa aquesta línia, no és una exposició biogràfica a l'estil de la de Serrahima, sinó una reconstrucció genè-

tica, on diferents perspectives van encaixant. Així, l'assaig comença per establir la relació entre home i obra, segueix amb l'exposició del món ideològic que l'envolta, amb el seu pensament polític-social, i acaba amb el punt de partença de la seva filosofia. D'aquesta manera, tot lliga: les lectures a les quals Capdevila va tenir accés des de la seva biblioteca paterna, els seus amics de joventut a Olot, l'etapa barcelonina amb l'entrada al nou moviment noucentista capitanejat per Eugeni d'Ors, la seva correspondència amb intel·lectuals, professors i companys... Tot plegat resulta determinant en el seu pensament i en la seva filosofia. Va seguir les tendències tomistes modernes, influït per l'obra de catòlics renovadors com ara Chesterton i Jacques Maritain.

A través d'una intensa correspondència amb el seu estimat professor Josep Maria de Garganta veiem un Capdevila neguitós, ple de dubtes: les lectures romàntiques i la poesia que l'havien encisat en la seva joventut, a partir d'un determinat moment, xoquen frontalment amb l'ideari orsià. La consigna és que cal girar-se cap al classicisme i abandonar la passió romàntica, aquella que, precisament, l'havia fet admirar les lletres. Un home que es decantava per Goethe o per Maragall tenia dificultats per acceptar, sense conflictes interns, les pautes del classicisme exigides per Ors. Així ho confessava al seu amic i professor Josep Maria de Garganta. Tot era qüestió de temps, de madurar. La gènesi que ens mostrarà Joan Cortada es presenta un Capdevila que conjuga amb les seves reflexions aquestes enceses controvèrsies. De la correspondència mantinguda amb Carles Riba es deixa veure la vessant pràctica, el gran interès que mostra per transcendir –per formar part d'una consciència col·lectiva, generacional. Aquesta necessitat fa que consideri impossible entendre l'activitat intel·lectual sense anar acompanyada d'acció, i en aquest sentit, criticarà l'actitud diletant del romanticisme. Capdevila necessita anar a Barcelona a buscar «objectes», vol posar-se en marxa, realitzar «ideals», i aquests ideals han de ser «objectius», han de tenir una validesa compartida, explícita.

Tenim al davant un home que va ser membre del Seminari de Filosofia d'Eugeni d'Ors, juntament amb Joan Crexells, i que, més tard, va ser un dels fundadors de la Societat Catalana de Filosofia; un home que va dirigir, el 1929, la revista *La paraula cristiana*, iniciada per Carles Cardó, i que fundà *El matí*, diari catòlic renovador que va haver d'abandonar l'any 1934, com a resultat d'una maniobra política del bisbe de Barcelona. Capdevila va haver de superar les contradiccions, convertint-les en aspectes integradors i vitals i va veure la necessitat d'actuar –mogut per una idea de nació inscrita en la línia de Prat de la Riba. Considerava imprescindible vèncer el quietisme que promovia un cert localisme i que li produïa angoixa.

Joan Cortada cita aquesta afirmació de Capdevila en el seu assaig: «De catorze anys que comencí a escriure fins avui he tingut la ventura, tal vegada raríssima, de no haver de canviar de pensar, ni de sentiments». Hom llegeix això

i sembla que no hi va haver rectificacions ni penediments. Ell, juntament amb Enric Jardí, van fer costat a d'Ors fins a extrems insostenibles per a molts i sabem que Capdevila, en la seva obra fonamental, *Eugeni d'Ors. Etapa barcelonina*, va posar de manifest la megalomania del glossador. Era coneixedor de la personalitat de d'Ors i sí, es va allunyar d'ell definitivament, però Capdevila no va fer cap gir ni cap canvi substancial. Aquesta interpretació de la ruptura amb Ors com un trencament ideològic és la que vol evitar Joan Cortada i Hortalà per considerar-la simplista i fàcil quan ens trobem amb un home com Josep Maria Capdevila, complex, on vida, obra i filosofia no funcionen amb trencaments. Quan escriu, s'enfronta a una realitat que revisa, que pensa i sent a l'hora. En l'evolució del pensament de Capdevila que ens presenta aquest assaig, no hi ha tornades enrere sinó desplegament d'idees, pensaments cada vegada més lúcids, més contundents, amb menys vacil·lacions. Únicament aquesta visió genètica que ens presenta Cortada i Hortalà fa possible entendre la reiterada afirmació: «De catorze anys que comencí a escriure fins avui he tingut la ventura, tal vegada raríssima, de no haver de canviar de pensar, ni de sentiments». Una afirmació com aquesta de segur que no va passar per alt a Fuster.